Schoon, schoner schoonst Amsterdam

Het is best schoon in Amsterdam maar het is niet overal schoon genoeg. Wat zijn scenario's om het schoner te krijgen. We starten met het uitwerken van de huidige situatie en schetsen 7 scenario's die kunnen bijdragen aan het effectiever en efficienter schoon maken, schoon krijgen en schoon houden van de stad.

Huidige situatie

Normen

Amsterdam hanteert op dit moment drie normen om te sturen op het schoonmaken, schoonkrijgen en schoonhouden van de stad:

1. Zwerfafval grof gemiddeld 80% niveau B
2. Vullingsgraad prullenbakken 80% niveau B
3. Bijplaatsingen 90% niveau B

Deze normpercentages zijn een stedelijk gemiddelde per jaar. Verkleinen van de periode naar maand, wijk, dag, uur of moment levert veelal een ander beeld op. Inzoomen naar niveau stadsdeel, gebied, wijk, buurt of plek levert veelal een ander beeld op.

Rotterdam en Utrecht hanteren hogere normen (90%) en Den Haag en Rotterdam verbijzonderen in hun monitoring de aanpak van slechtst scorende buurten. Zie de bijlage 1 voor de opbouw van de normen zoals CROW die normeert.

Toedeling budget voor schoon taken

Op basis van deze door de gemeenteraad vastgestelde normen zijn budgetten (fte en materieel) toegekend aan de directies Afval en Grondstoffen en Stadswerken. Die taken zijn als volgt te definieren:

1. Inzameling (grof, glas, papier, rest, GFE-T, Textiel) in totaal 952 ritten ter waarde van €
2. Straatreiniging (vegen en legen prullenbakken) in totaal XXX uur ter waarde van €
3. Organiseren van opname en afhandeling van afval meldingen in totaal xx uur ter waarde van €
4. Toezicht op afvalovertredingen in totaal xxx uur ter waarde van €
5. Handhaven op afvalovertredingen in totaal xxx uur ter waarde van €

Realisatie

De realisatie van de normen (stedelijk gemiddelde per jaar) zit voor zwerfafval grof en bijplaatsingen ongeveer op hetzelfde niveau. Voor zwerfafval grof is de realisatie stadsbreed net boven de norm, voor bijplaatsingen is de realisatie onder de norm.

	Norm	**2023**	**2024**	**2025**
Zwerfafval grof	80% B	84,1%	81%	81%
Vullingsgraad prullenbakken	80% B			

Bijplaatsingen	90% B	85%	83%	78%

Verklaringen
De afgelopen periode hebben we geconstateerd dat:

- Door de groei van de stad, de toename van de bezoekersaantallen en de toegenomen van consumptie buitenshuis worden straten, grachten en parken intensiever gebruikt en wordt de openbare ruimte sneller vuil.
- Daarnaast heeft de invoering statiegeld op flesjes en blikjes voor een sterke toename van de vervuiling gezorgd (openen afvalbakken en vuilniszakken).
- 80% en 90% op niveau B is in de ogen van veel Amsterdammers, bestuurders en politici niet schoon genoeg.
- Het sturen op de gemiddelde stedelijke norm, waar het budget op gebaseerd is, niet precies genoeg is om de meest vieze plekken schoner te maken, krijgen en houden.

Daarnaast zien we een aantal risico's in de bedrijfsvoering

- De dekking van de salariskosten loopt niet synchroon met de kosten van salariskosten.
- Het verduurzamen van het wagenpark heeft risico's omdat de markt nog onvoldoende in staat is om de huidige, met name zware inzamelwagens, electrisch te laten rijden zonder risico's voor de bedrijfsvoering
- Het bijsturen van routes en het organiseren van treintjes een complexe aangelegenheid is (ontbreken van data, roosterimplicaties, waterbedeffecten, gedrag van Amsterdammers) waar via een DT Schoon nu op geprioriteerd wordt

Schoner krijgen en houden van de stad: scenario's

1. Verhogen van de normen en versimpeling
2. Investeren in een vieze plekken aanpak
3. Intensiveren van de schoonwerkwijze
    a. Treintje
    b. Voorrijden bijplaatsingen zodat de inzameling efficient kan inzamelen
4. Investeren in betrokkenheid van Amsterdammers: preventie
    a. Buurtconcierges
    b. Afvalcontaineradaptanten
    c. medebeheer
5. Investeren in de verpakkingsindustrie: vervuiler betaalt
6. Investeren in lik-op-stuk handhaving
7. De basis op orde: dekking van vaste kosten

We hebben deze scenario's kort uitgewerkt.

Scenario 1 Verhogen van de normen en versimpeling
Kern van het scenario
Kosten

Scenario 2 Investeren in een vieze plekken aanpak
Kern van het scenario
Kosten

Scenario 3 Intensiveren van de schoonwerkwijze

a. Treintje
b. Voorrijden bijplaatsingen zodat de inzameling efficient kan inzamelen
c. Investeren in data

Scenario 4 Investeren in betrokkenheid van Amsterdammers: preventie

d. Buurtconcierges
e. Afvalcontaineradaptanten
f. Medebeheer

Scenario 5 Investeren in de verpakkingsindustrie: vervuiler betaalt

Kern van het scenario
Kosten

Scenario 6 Investeren in lik-op-stuk handhaving

Kern van het scenario
Kosten

Scenario 7 De basis op orde: dekking van vaste kosten

Groei personeel is X en is gefinancierd met X incidenteel geld. Daarnaast zijn een aantal salariscomponononenten niet goed ingeregeld in de salarisadministratie. De kosten voor MRI X maar ook de nieuwe wetgeving over uitzendkrachten X levert een volgend tekort op.

Bijlage 1: Achtergrond CROW systematiek

CROW hanteert 5 ambitieniveau's voor het beheer van de openbare ruimte. Dat is A+, A, B, C of D. Om dit niveau te kunnen halen doen zij kwaliteitsmetingen (bijplaatsingen, zwerfafval, vulgraad prullenbakken). Conform de bijbehorende beeldmeetlat bekijken zij of de locaties voldoen aan de door de gemeenteraad vastgestelde norm op kwaliteitsniveau. Het aantal locaties waar dit niet het geval is, wordt afgezet tegen de totale steekproef. Dit resulteert in een afkeurpercentage dat maandelijks wordt gerapporteerd.

CROW adviseert om een maximale afwijking van **10%** te hanteren. Dat is de landelijke gehanteerde norm. De CROW-norm voor zwerfafval hanteert vaak een streefbeeld waarbij gemiddeld 90% van de metingen voldoet aan kwaliteitsniveau B (acceptabel niveau). Dit betekent dat de openbare ruimte goed wordt onderhouden, maar lichte vervuiling is toegestaan.

Dat betekent dat een ambitieniveau van niveau B alleen behaald wordt als 90% van de metingen daaraan voldoet. Een ambitieniveau van 80% niveau B is dus feitelijk niveau C.

A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen afval in de omgeving van de container.	Er ligt weinig afval in de omgeving van de container.	Er ligt in beperkte mate afval in de omgeving van de container.	Er ligt redelijk veel afval in de omgeving van de container.	Er ligt veel afval in de omgeving van de container.
bijgeplaatst afval	bijgeplaatst afval	bijgeplaatst afval	bijgeplaatst afval	bijgeplaatst afval
0 stuks	≤ 1 stuk	≤ 3 stuks	≤ 5 stuks	> 5 stuks

Meetinstructie: Bijgeplaatst afval

A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen grof zwerfafval.	Er ligt weinig grof zwerfafval.	Er ligt in beperkte mate grof zwerfafval.	Er ligt redelijk veel grof zwerfafval.	Er ligt veel grof zwerfafval.
zwerfafval grof (>10 cm)	zwerfafval grof (>10 cm)	zwerfafval grof (>10 cm)	zwerfafval grof (>10 cm)	zwerfafval grof (>10 cm)
0 stuks per 100m²	≤ 3 stuks per 100m²	≤ 10 stuks per 100m²	≤ 25 stuks per 100m²	> 25 stuks per 100m²

Meetinstructie: Zwerfafval grof